

Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

Temaer (<https://www.historie-online.dk/temaer-9>)

(/)
HistorieLab (<https://www.historie-online.dk/historielab>)

Arkiv (<https://www.historie-online.dk/arkiv>)

Bliv medlem (<https://www.historie-online.dk/bliv-medlem>)

🏠 (/)

> Kunst - Arkitektur - Haver - Design - Mode (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode>)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>) > Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>)
> Børsen

← **Forrige artikel** (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/hc-andersens-billedkunst-fortolket-af-lars-ravn>)

Børsen

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 386

Del artikel: **f**

(<https://www.facebook.com/sharer/sharer>.

u=<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/hc-andersens-billedkunst-fortolket-af-lars-ravn>

online.dk/boger/anmeldelser-

5-5/kunst-arkitektur-haver-

design-mode/boersen)

(<https://twitter.com/home?>

status=. Aktiviteten kan ses

på <https://www.historie->

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-)

[5-5/kunst-arkitektur-haver-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-)

design-mode/boersen)

(<http://www.linkedin.com/shareArticle?>

mini=true&url=<https://www.historie->

[online.dk/boger/anmeldelser-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-)

[5-5/kunst-arkitektur-haver-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-)

design-

mode/boersen&title=)

Anders Ravn Sørensen

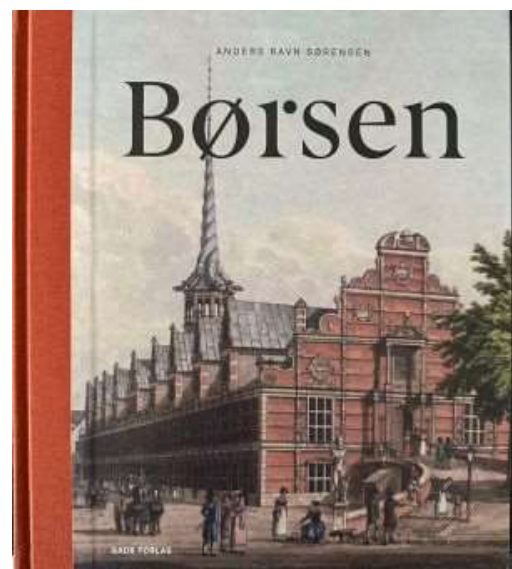
Børsen

Gads Forlag. 336 sider. 399,95 kr.

Det skulle have været et rent, flot 400 års jubilæum, men branden i april satte Børsen i et helt andet fokus. Christian den 4. byggede Børsen efter at have set den succes, børsen havde i Amsterdam. Kongen havde selv set børsen i London, og meget fremsynet besluttede han, at sådan en skulle København også have. Det fik kongen og København - og vores Børsen skal nok stå smuk og fredet igen om en del år

Af Michael Koch

Ligesom da Christiansborg Slotskirke brændte, var det også stærkt rystende at se billederne af brave folk, der kom ud af bygningen med det ene klenodie efter det andet. Jeg husker tydelig min lettelse, da det store børsbillede blev reddet ud. I øvrigt i så fin stand, at det midlertidigt udstilles på Skagen Museum, indtil det igen kan indtage sin plads. For Børsen skal genopbygges. Så vidt det står i bogen, skal planen følge den restaureringsplan, som man var i fuld gang med, da katastrofen ramte.

De sammenfiltrede drager stod i 400 år og skuede over byen. De kommer sikkert op igen

Børsen har gennem 400 år skiftet udseende flere gange, ligesom det indvendige heller ikke er, som da Christian den 4. åbnede sin egen børs. Brugerne har været mangfoldige, fra kræmmere til grosserer, til gullashbaroner og rigtige børsfolk, som vi nogenlunde kender dem i dag.

Bogen er meget hurtigt smittende, når historien om Børsen fortælles. Kongen bestemte, at København skulle have et sted, hvor der kunne handles. Dengang så man ned på handlende, og det blev anset som "ukristelig vindsyge", men kongen insisterede, at handel var hæderligt.

Der var så lidt af København i 1624, at man fra Valby bakke kunne skue ud over det flade land og se Vor Frue, kongeslottet og slotsholmen i en by med 20.000 indbyggere. Stedet, der blev valgt til Børsen, var en nyopført dæmning, der skulle forbinde det ubebyggede og opdæmmede Christianshavn. Fra dæmnings ende førte en træbro det sidste stykke vej over strandløbet mod den nye bydel.

Bønder og arbejdsfolk i Roskilde blev udkommanderet til hver at køre fire læs kampesten ind til fundamentet. En købmand solgte tømmer fra den danske ø Gotland. Langsomt men sikkert kunne man se det imponerende bygningsværk rejse sig og følge stenhuggere og håndværkere arbejde med mursten fra Nederlandene, gotlandske stenblokke samt ølandske fliser.

Kongen blandede sig i alt, og havde mange gode råd. Fra slottet kunne han tidligt og sent følge sit projekt. Han viste omsorg og sørgede endda for, at nattevagten fik en kakkellovn. Da de indenlandske handlende tøvede med at flytte ind i den færdige børs, forordnede kongen nu, at ingen udenlandske købmænd måtte handle udenfor den nye handelsplads. De danske handelsfolk fandt vejen ind, for de kunne se, det efterhånden var en succes. Dog var noget forbudt: På grund af frygten for brand var det forbudt at opbevare krudt og salpeter i bygningen.

Skiftende tider og svenskekrig gjorde tiden for Børsen svær. Der blev endda støbt kugler af dele af blytaget. Men i 1660 og med indførelsen af enevælden havde kongen gjort sig fri af adelens tunge indflydelse. Borgere og købmænd blev en fri stand. De gik i regneskole og lærte sig regnskab. Det skabte vækst for Børsen. I 1691 kom hele tre skibe hjem fra Guldkysten med fine varer. Der var dog også en inventarliste med fodbøjler, splitter og fodbolde, for nogle af handelskompagnierne drev udpræget slavehandel.

Det sled på Børsen med al den handel, og sække med havre og byg skabte flokke af rotter til stor gene for de handlende. Bygningen blev voldsomt slidt og overbelastet af alle de varer og den rå behandling. Der kom nye regler, for i 1695 var man bange for, at Børsen rent faktisk kunne styrte sammen. I starten af 1700-tallet stod Børsen igen funklende og fin.

Børsen har været vidne til mange katastrofer. I 1709 var byen plaget af kopper, i 1710 af plettyfus og i 1711 rasede byldepest. Varer og sølvpenge kunne være dødbringende, alt frygtedes at kunne smitte. På toppen af det hele blev landet kastet ud i Store Nordiske Krig indtil 1721. Alt dette dæmpede Børsens liv enormt. Derfor var det tiggere og udskænkende brændevinstappere, der havde fod på Børsens gulve. I 1728 skulle byen så gennem den helt store prøvelse, da knap en trediedel af byen brændte på 2,5 dag, men Børsen var uskadt.

1759 var året, hvor grossererne på Børsen klagede over en evindelig støj og larm fra de, som handlede med billige og grove varepartier. Det var en broget flok, der holdt til midt i mylderet, så pæne børshandlerne i silkekjoler fik støv og snavs på deres kniplingsbesatte dragter. Der blev både handlet med fine varer, og der var kærre fyldt med affald, der flød, så folk var ved at falde i det. I 1772 var man tvunget til at tage spiret ned, ellers var det faldet ned. Derfor blev alt restaureret i 1775 endda med nyt dragespir.

I over 100 år foregik handelen i kursnoteringssalen til højre for rampen

Kurantbanken var nu ejer, og der var en evig frygt for brand, ikke mindst nu hvor der var skabe og kister med penge og lånebeviser. Mange år senere kom Napoleonskrigene (1792-1815). Danmark gik i forbund med Sverige, Preussen og Rusland. Så nu skulle landet sættes på plads. I 1801 blev der kæmpet Slaget på Reden. I 1807 kom englænderne tilbage og bombede byen, og igen stod Børsen for mosten uden brand.

I 1806 besluttede byens brandmajor Anders Kirkerup, at der skulle opføres en brandsikret mur midt i bygningen. Børsen var sat i stand igen i 1811, og grossererne ville have mere plads. Kræmmerne fik ikke fornyet deres kontrakter, og det gamle formål med Børsen skiftede til at indeholde en moderne auktionshal. Ved 200 års jubilæet var varebørsen ved at skifte til fondsbørs. Slut med sild og ind med værdipapirer.

Næringsfrihedsloven kom til i 1857, hvilket betød, at alle måtte nedsætte sig og handle med lige, hvad de ville. Antallet af grosserere i societetet var fordoblet til 319. Byen voksede, handelen var gjort sund, og monopoler blev stækket. I 1918 indførte Frederik den 7. loven om fredning, og Børsen var første bygning, der blev fredet.

Fra 1870'erne blev handel med aktier mere demokratisk. Aktier med lav pålydende værdi gjorde det muligt for langt flere at handle, og et nyt kursnoteringsudvalg skabte den mere moderne børs. Senere blev det udvendige også mere moderne. Fra 1879 til 1883 fik Børsen det udtryk, vi kendte før branden. Brygger Jacobsen betalte for flere kviste.

Privatbankens kontorer på Børsen var i 1899 blevet for snævre. Derfor opkøbte banken "De seks søstre" - et bygningskompleks, der havde været nabo til Børsen siden 1624. Nu blev det revet ned, og den nuværende bygning blev ny nabo. Siden kom 1. verdenskrig, og i 1918 blev Børsen stormet af vrede mennesker, der ville stoppe krigsspekulanternes "dans om guldkalven". Bygningen blev raseret, inden der kom kontrol over situationen. Det blev kun værre. I 1923 krakkede Landmandsbanken og kastede landet ud i finanskrisen.

Få hundrede meter fra Børsen faldt i januar 1943 britiske bomber. Børsen var også vidne til, at en brav sabotør lod sig glide ned i vandet og satte en bombe på en tysk hurtigbåd ved Børsbroen. Båden sank desværre ikke, men braget knuste mange ruder i Børsen. I befrielsesdagene lagde Børsen rum til godt 100 mand fra Livgarden, som stod i beredskab, hvis ikke tyskerne forlod byen fredeligt.

Frihedskæmpere instrueres i Børssalen i befrielsesdagene

Nu blev pladsen også for trang til Fondsbørsen. I 1974 var det en vemodigt farvel, men børsdagene var for lange, da der ikke var plads til, at både obligationer og aktier kunne handles på samme tid. Der var brug for to sale til at handle i. Grosserer-Societetet havde nu bygningen for sig selv. Andre organisationer og virksomheder har også haft plads på Børsen, og den har lagt rammer til et hav af spændende arrangementer. Grossererne skiftede navn og hedder i dag Dansk Erhverv.

I 1945 brugte Livgarden Børsen som base, da tyskerne skulle ud. I april 2024 kom de igen. Da Børsen brændte, kørte omkring 100 gardere op på Slotspladsen og hjalp til med at redde klenodier ud af den brændende kæmpe. Med held og med stor dygtighed fik man utrolig meget ud. Nu kan vi sidde med denne bog og se frem til, at Børsen endnu engang rejser sig fra kvaler og pinsler. Denne gang dog sværere end nogensinde.

Branden i april 1924 var det, alle frygtede gennem 400 år

Bogen er ikke kun en hyldest og jubilæumsbog for 400 år med Børsen. Det er en velskrevet, letlæst og spændende, komprimeret historiefortælling om livet i København gennem 400 år. En bog man har lyst til at læse videre i, for det er så interessant. Meget trist, at den kommer på ruinerne af det halve af Børsen, men efter at have læst bogen om bygningens trængsler, storhed og farer, så er jeg sikker på, at Børsen igen vil stå med sit dragespir og smukke rum.

[Historie-online.dk, den 25. september 2024]

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/hc-andersens-billedkunst-fortolket-af-lars-ravn>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

GRENZWERTE/GRÆNSEVÆRDIE

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/grenzwerthe/graensevaerdier>)

KULTURMILJØER

(<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/kunst-arkitektur-haver-design-mode/kulturmiljoer>)
(<https://www.historie-online.dk/boger/vilhelm-hammershoei>)